

Трушкіна Анна Дмитрівна

Національний університет «Одеська юридична академія»

СУД ЄС ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ІНТЕГРАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

З моменту підписання Римського договору в 1957 року минуло більше 60 років. Європейський Союз, який розпочався як Європейська спільнота з вугілля та сталі, союз шести держав-членів для досягнення спільних економічних цілей, став *sui generis* із власним правовим порядком. На нашу думку, ні законодавчі ініціативи Комісії, ні законодавча влада Парламенту не призвели б до такого рівня інтеграції, якби не тлумачення Суду ЄС.

Першим аспектом інтеграції, охопленим Судом, був принцип прямої дії законодавчих положень ЄС. Починаючи з рішення в справі *Van Gend en Loos* [1], яке встановлювало прямий вертикальний ефект положень Договору, Суд пішов далі. Кожне наступне рішення Суду посилювало інтеграцію європейського законодавства та законодавства країн-членів. Справи *Defrenne II* (прямий горизонтальний ефект положень Договору) [2], *Simmenthal II* та *Leonesio* (прямий ефект та пряме використання норм регламентів) [3; 4], *Marshall* (прямий вертикальний ефект директив) [5], *Faccini Dori* (непрямий ефект, включаючи вертикальний та зворотний непрямий ефект директив) [6], *Edenberger* та *Bauer & Broßom* (прямий горизонтальний ефект положень Хартії про права, загальних принципів законодавства ЄС та директив, що містять такі принципи) [7; 8]. Таким чином, з кожною новою справою Суд розкривав дедалі більше деталей, що дозволяють застосовувати положення законодавства ЄС на практиці у державах-членах.

Другим аспектом інтеграції був принцип верховенства права ЄС, згідно з яким Союз створив власну правову систему, яка стала невід'ємною частиною правових систем держав-членів. Висунувши цю тезу спочатку у справі *Costa v ENEL* (щодо положень Договорів) [9], а після її доповнення у справі *Solange I* (для вторинного законодавства, тобто регламентів та директив) [10], Суд органічно доповнив доктрину прямої дії. За відсутності принципу верховенства держави-члени могли б легко уникнути своїх зобов'язань, аргументуючи це тим, що

існують суперечливі положення національного законодавства, які слід використовувати замість відповідних положень європейського законодавства. Таким чином, положення законодавства ЄС не вводилися б в дію, а встановлені права осіб не захищалися б в судах. Це призвело б до нерівноправного застосування законодавства ЄС у різних державах-членах, і громадяни деяких держав-членів мали б доступ до прав, закріплених у положеннях ЄС, тоді як громадянам інших держав-членів могло бути відмовлено у такому доступі. Як зазначив суд у справі *Leonesio*, це було б «нехтуванням основним правилом, що вимагає однакового застосування норм у всьому Співтоваристві» [4].

Отже, паралельно консолідувавши можливість фізичних осіб звертатися до національних судів на підставі положень законодавства ЄС та зобов'язання держав-членів тлумачити національне законодавство відповідно до мети та принципів права ЄС (непрямий ефект), використовуючи доктрину верховенства права ЄС, Суд дозволив досягти інтеграції на рівні імплементації законодавства в державах-членах, і це значно перевершило діяльність з інтеграції як Комісії, так і Парламенту.

Джерела:

1. *Van Gend en Loos* : Рішення Суду ЄС від 05.02.1963 р. № 26-62. URL: <https://cutt.ly/rgHJuLr>.
2. *Defrenne II* : Рішення Суду ЄС від 08.04.1976 р. № 43-75. URL: <https://cutt.ly/cgHJiKB>.
3. *Simmenthal II* : Рішення Суду ЄС від 09.03.1978 р. № 106/77. URL: <https://cutt.ly/ogHJoh1>.
4. *Leonesio* : Рішення Суду ЄС від 17.05.1972 р. № 93-71. URL: <https://cutt.ly/CgHJoDW>.
5. *Marshall* : Рішення Суду ЄС від 26.02.1986 р. № 152/84. URL: <https://cutt.ly/8gHJpaD>.
6. *Faccini Dori* : Рішення Суду ЄС від 14.08.1994 р. № C-91/92. URL: <https://cutt.ly/7gHJpSi>.
7. *Edenberger* : Рішення Суду ЄС від 17.04.2018 р. № C-414/16. URL: <https://cutt.ly/ugHJau0>.
8. *Bauer & Broßom* : Рішення Суду ЄС від 06.11.2018 р. № C-569/16 та C-570/16. URL: <https://cutt.ly/PgHJaAM>.
9. *Costa v ENEL* : Рішення Суду ЄС від 15.07.1964 р. № 6-64. URL: <https://cutt.ly/RgHJsw8>.
10. *Solange I* : Рішення Суду ЄС від 17.12.1970 р. № 11-70. URL:

<https://cutt.ly/xgHJsW3>.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Харитонов Р. Ф.